

Faunistické zprávy ze západních Čech – 20 Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae

LOVĚTÍNSKÝ M., ZÝKA M. & BENEDIKT S. 2021: Faunistické zprávy ze západních Čech – 20. Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae. (Faunistic records from western Bohemia – 20. Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae). *Západočeské entomologické listy* 12: 48–51, 17-4-2021

CHRYSOMELIDAE: BRUCHINAE

Megabruchidius dorsalis (Fåhraeus, 1839) (Obr. 1)
Bohemia occ., Plzeň, Puškinova ulice (6246a),
19.II.2021/16.III.–21.III.2021 (sběr lusků dřezovce
trojtrnného (*Gleditsia triacanthos*)/líhnutí imag v do-
mácích podmínkách; platí i pro další údaje), 18 ex.,
S. Benedikt lgt., det. et coll. (2 ex.); Plzeň, Nádražní
ulice (6246c), 10.I.2021/7.II.–14.II.2021, 6 ex.,
J. Pátková (sběr lusků) & M. Lovětínský (odchov
imag) lgt., M. Zýka det. et coll.; Plzeň, Arbesova
ulice (6246c), 19.II.2021/18.III.2021–21.III.2021,
6 ex., S. Benedikt lgt., det. et coll. (1 ex.); Plzeň,
Chodské náměstí (6246c), 19.II.2021/18.III.–21.
III.2021, 3 ex., S. Benedikt lgt., det. et coll. (1 ex.);
Plzeň, sady Fr. Brožíka (6246d), 19.II.2021/16.

III.–21.III.2021, 16 ex., S. Benedikt lgt., det. et coll.
(2 ex.).

Zatímco odchov brouků z prvního sběru lusků z mla-
dého jedince dřezovce trojtrnného v Plzni, Nádražní
ulici (Obr. 2) byl náhodný, v ostatních případech se
jednalo o brouky, získané ze sběrů lusků na lokalitách
cíleně vyhledaných stromů na území Plzně. K tomu
byly využity informace, zveřejněné na webu Správy
veřejného statku města Plzně (<https://www.svsmp.cz>; navštíveno dne 15.2.2021). Ten uvádí výskyt
jednotlivých stromů nebo celých alejí/stromořa-
dí na sedmi místech, chybí zde jen uvedený mladý
strom v Nádražní ulici. Kromě jedné z lokalit, pub-
likovaných na tomto webu (most Milénia), byly tře-
tím autorem navštíveny všechny a stromy dohledány.
Neúspěšné byly návštěvy dvou z nich. Na lokalitě

Obr. 1. *Megabruchidius dorsalis* z lokality Plzeň: Nádražní ulice. Foto: M. Lovětínský.

Fig. 1. *Megabruchidius dorsalis* from the locality Plzeň: Nádražní ulice (street). Photo: M. Lovětínský.

Ruská ulice, kde se vyskytuje v rámci České republiky unikátní alej starých jedinců dřezovce (stáří asi 70 let), byl zjištěn hlavový ořez stromů, které tak zřejmě již několik let neplodí. Na lokalitě Rokycanská ulice, kde je uváděn žlutolistý kultivar dřezovce trojtrnného, nebyly lusky dostupné. Zbylé čtyři lokality pak lusky k odchovu brouků poskytly, ať už se jednalo o mladé stromořadí v Puškinově ulici nebo starší exempláře v sadech Fr. Brožíka (Obr. 3), Arbesově ulici a na Chodském náměstí. Všechny autorům známé lokality dřezovce na území města Plzně jsou zachyceny na Obr. 4.

M. dorsalis je východoasijský druh zrnokaza původní v Japonsku, Číně (Fujian), Hong Kongu a Indii (UDAYGIRI & WADHI 1989, ANTON 2010), kde je jeho vývoj vázán na semena stromů rodu *Gleditsia* – *G. japonica*, *G. sinensis*, *G. rolfei* (YUS RAMOS 2009). S živnými dřevinami, které se v mnoha zemích vysazují jako okrasné, byl brouk postupně zavlečen do dalších asijských zemí – Mongolska, Turkmenistánu (ANTON 2010) a Kazachstánu (TEMRESHEV & VALIYEVA 2016). V Evropě byl tento zrnokaz poprvé zjištěn v Itálii (MIGLIACCIO & ZAMPETTI 1989) a poté až s delším časovým odstupem nalezen a publikován

i z dalších zemí: Maďarska (YUS RAMOS 2009, BODOR 2012), Švýcarska (YUS RAMOS 2009), Francie (FRITZCHE & DELOBEL 2012, CALLOT 2013), Německa (RHEINHEIMER 2014, KOROTYAEV 2016), Ukrajiny (MARTYNOV & NIKULINA 2014, FURSOV & NAZARENKO 2015), Slovenska (ŘÍHA & BEZDĚK 2015), Ruska (Krym, Kavkaz, Krasnodarský region) (KOROTYAEV 2015, 2016), Rakouska (RABITSCH 2016), Polska (RUTA et al. 2017), Rumunska (PINTILIOAIE et al. 2018), Gruzie (MARTYNOV et al. 2018), Slovinska (SAJNA 2019) a naposledy ze Španělska (BENTANACHS & VIÑOLAS 2020). Z České republiky jej poprvé uvedl NAKLÁDAL (2018) z Prahy, z Botanické zahrady Univerzity Karlovy a z Proseka (park Přátelství). Z obce Roztoky jej později publikoval HÁVA (2019). Autorům jsou známy i další nepublikované nálezy z území Prahy, vesměs z odchovů z lusků dřezovce trojtrnného: Bohemia centr., Praha, Argentinská ulice (5852d), II.2018, 2 ex., H. Markusová lgt., P. Matušových det. et coll.; ditto, XII.2020, 4 ex., H. Markusová lgt., M. Zýka det. et coll. Více rozšířen je druh také ve středních a východních Čechách: Benátky nad Jizerou, Jičín, Jizerní Vtelno, Kosmonosy, Mla-

Obr. 2. Dřezovec trojtrnný (*Gleditsia triacanthos*) na lokalitě Plzeň: Nádražní ulice. Foto: S. Benedikt.
Fig. 2. The honey locust (*Gleditsia triacanthos*) at the locality Plzeň: Nádražní ulice (street). Photo: S. Benedikt.

Obr. 3. Dřezovec trojtrnný (*Gleditsia triacanthos*) na lokalitě Plzeň: sady Fr. Brožíka. Foto: S. Benedikt.
Fig. 3. The honey locust (*Gleditsia triacanthos*) at the locality Plzeň: sady Fr. Brožíka (gardens). Photo: S. Benedikt.

dá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Vlašim (M. Zúber, os. sdělení).

V Evropě je znám vývoj druhu převážně v semenech dřezovce trojtrnného (*Gleditsia triacanthos*) (YUS RAMOS et al. 2014, ŘÍHA & BEZDĚK 2015, NAKLÁDAL 2018, HÁVA 2019), který je původem z jihozápadních oblastí USA. Zatím pouze z Maďarska (Budapest) (GYÖRGY & TUDA 2020) byl ohlášén odchov brouka také ze semen nahovětce dvoudomého (*Gymnocladus dioica*), v jehož plodech byl vývoj pozorován také v Severní Americe, kam byl tento zrnokaz rovněž introdukován (TEMESHREV & VALIYEVA 2016).

Mimořádně zajímavou zůstává otázka rychlého šíření druhu po Evropě, když izolované lokality jeho živné dřeviny jsou od sebe velmi vzdáleny, a to nezřídka až stovky kilometrů. Jako možné vysvětlení se nabí-

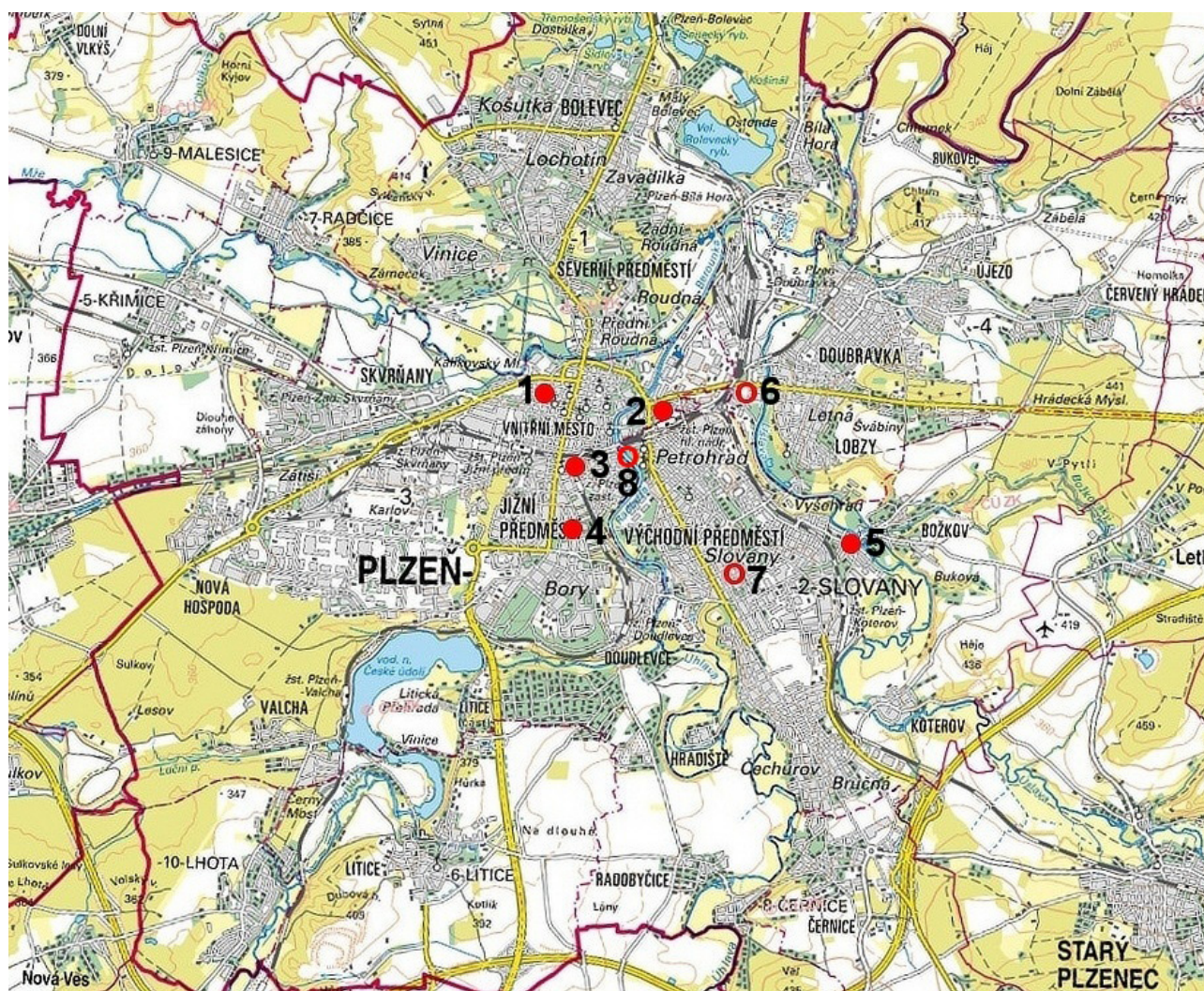
zí především zavlékání alespoň oplodněných samic dopravou, kterou zmiňují pro podmínky vzdálených lokalit v Kazachstánu také TEMRESHEV & MAKEZHANOV (2019).

První nálezy v západních Čechách.

Poznámka. Společně se zrnokazem *Megabruchidius dorsalis* se v současnosti v Evropě šíří i příbuzný druh *M. tonkineus* (Pic, 1904), jehož nález lze v budoucnu v České republice také očekávat.

PODĚKOVÁNÍ

Rádi bychom poděkovali J. Pátkové (Plzeň) a H. Markusové (Praha) za sdělení bližších okolností nálezů. J. Bezděkovi (Brno) patří poděkování za doplnění zahraniční literatury a stejně tak i M. Zúberovi

Obr. 4. Lokality dřezovce trojtrnného (*Gleditsia triacanthos*) a nálezy *Megabruchidius dorsalis* v Plzni. Plná kolečka: výskyt dřeviny a odchov brouka (1 – Puškinova ulice, 2 – Nádražní ulice, 3 – Chodské náměstí, 4 – Arbesova ulice, 5 – sady Fr. Brožíka); prázdné kroužky: výskyt dřeviny, odchov neuskutečněn (6 – Rokycanská třída, 7 – Ruská ulice, 8 – most Milénia).

Fig. 4. Localities of the honey locust (*Gleditsia triacanthos*) and findings of *Megabruchidius dorsalis* in the city of Plzeň. Full dots: occurrence of the host tree and breeding of the beetle (1 – Puškinova ulice (street), 2 – Nádražní ulice (street), 3 – Chodské náměstí (square), 4 – Arbesova ulice (street), 5 – sady Fr. Brožíka (gardens)); empty circles: occurrence of the host tree, breeding not realized (6 – Rokycanská třída (street), 7 – Ruská ulice (street), 8 – most Milénia (bridge)).

(Kosmonosy), který poskytl i další lokality výskytu druhu v Čechách.

LITERATURA

- ANTON K. W. 2010: Chrysomelidae: Bruchinae. Pp. 339–353. In: LÖBL I. & SMETANA A. (eds): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 6. Chrysomeloidea*. Apollo Books, Stenstrup, 924 pp. – BENTANACHS J. & VIÑOLAS A. 2020: Nuevos datos sobre la presencia de *Megabruchidius dorsalis* (Fähræus, 1839) en la Península Ibérica (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae). *Arquivos Entomológicos* **22**: 165–168. – BODOR J. 2012: A *Megabruchidius dorsalis* Fähræus, 1839 hazai megjelent Gleditsia triacanthoson. (The *Megabruchidius dorsalis* Fähræus, 1839 first occurrence on *Gleditsia triacanthos* in Hungary). *Növényvédelem* **48**: 165–167. – CALLOT H. 2013: Quelques aspects de l'entomofaune des *Gleditsia* (Cesalpiniaceae) en Alsace: *Megabruchidius dorsalis* Fähræus, 1839 et *Penestragania apicalis* (Osborn & Ball, 1898) (Coleoptera, Chrysomelidae, Bruchinae et Hemiptera, Cicadellidae, Iassinae). *Bulletin de la Société entomologique de Mulhouse* **69**: 63–67. – FRITZSCHE K. & DELOBEL A. 2012: *Megabruchidius dorsalis* (Fähræus, 1839), bruche nouvelle pour la faune française (Col., Chrysomelidae, Bruchinae). *Bulletin de la Société entomologique de France* **117**: 381–389. – FURSOV V. N. & NAZARENKO V. Y. 2015: Invasive species *Megabruchidius dorsalis* (Coleoptera, Chrysomelidae, Bruchinae) – a new record in the fauna Ukraine. *Vestnik Zoologii* **49(3)**: 286. – GYÖRGY Z. & TUDA M. 2020: Hostplant range expansion to *Gymnocladus dioica* by an introduced seed predatory beetle *Megabruchidius dorsalis*. *Entomological Science* **23**: 28–32. – HÁVA J. 2019: Nové nálezy a doplňky k vydaným článkům o hmyzu (Insecta) „Přírodní rezervace Údolí Únětického potoka“ a „Přírodní rezervace Roztocký Háj-Tiché údolí“ – část 3. (New records and supplements to the published articles about Insecta of „Údolí Únětického potoka Natural Reserve“ and „Roztocký Háj-Tiché údolí Natural Reserve“ – part 3). *Elateiridium* **13**: 117–125. – KOROTYAEV B. A. 2015: Record of the second species of the East Asian seed-beetle genus *Megabruchidius* Borowiec (Coleoptera, Bruchidae) in the *Gleditsia* seeds in Krasnodar and Stavropol Territories, Russia. *Entomologicheskoe Obozrenie* **94(1)**: 100–102. – KOROTYAEV B. A. 2016: First record of an East Asian seed beetle *Megabruchidius dorsalis* Fähræus (Coleoptera, Bruchidae) from Germany and the Black Sea Coast of Crimea and Caucasus. *Entomological Review* **96(4)**: 460–461. – MARTYNOV V. V. & NIKULINA T. V. 2014: The first finding of invasive species *Megabruchidius dorsalis* (Coleoptera, Chrysomelidae, Bruchinae) in the fauna of Ukraine. *Vestnik Zoologii* **48(3)**: 286. – MARTYNOV V. V., PRYKHODKO S. A. & NIKULINA T. V. 2018: New invasive species of Bruchids (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae) in the Fauna of Georgia. *Industrial botany* **18(4)**: 63–69. – MIGLIACCIO E. & ZAMPETTI M. F. 1989: *Megabruchidius dorsalis* e *Acanthoscelides pallidipennis*, specie nuove per la fauna italiana (Coleoptera, Bruchidae). *Bollettino dell'Associazione Romana di Entomologia* **43**: 63–69. – NAKLÁDAL O. 2018: Faunistic records from the Czech Republic – 453. Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae. *Klapalekiana* **54**: 287–289. – PINTILIOAIE A. M., MANCI C. O., FUSUA L., MITROIU M. D. & RĂDAC A. I. 2018: New invasive bruchine species (Chrysomelidae, Bruchinae) in the fauna of Romania, with a review on their distribution and biology. *Annales de la Société Entomologique de France (N. S.)* **54**: 401–409. – RABITSCH W. 2016: Der Asiatische Gleditschien-Samenkäfer *Megabruchidius dorsalis* (Fähræus, 1839) (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae), in Österreich nachgewiesen. (The Asian honey locust seed beetle *Megabruchidius dorsalis* (Fähræus, 1839) (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae) recorded in Austria). *Beiträge zur Entomofaunistik* **17**: 153–155. – RHEINHEIMER J. 2014: *Megabruchidius tonkineus* neu für Baden-Württemberg und *M. dorsalis* neu für Deutschland (Coleoptera, Bruchidae). *Mitteilungen des Entomologischen Vereins Stuttgart* **49**: 61–64. – RUTAR R., JAŁOSZYŃSKI P. & WANAT M. 2017: *Megabruchidius dorsalis* (Fähræus, 1839) – inwazyjny strakowiec nowy dla Polski (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae). (*Megabruchidius dorsalis* (Fähræus, 1839) – an invasive seed beetle new to Poland (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae)). *Wiadomości Entomologiczne* **36(3)**: 162–166. – ŘÍHA M. & BEZDĚK J. 2015: Checklist of Slovak seed-beetles (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae), with the first record of invasive *Megabruchidius dorsalis* (Fähræus, 1839). *Studies and Reports. Taxonomical Series* **11(1)**: 167–173. – SAJNA N. 2019: First record of non-native Asian seed-beetle, *Megabruchidius dorsalis* (Fähræus, 1839) and its parazitoid in Slovenia. *BioInvasions Records* **8(3)**: 515–520. – TEMRESHEV I. I. & VALIYEVA B. G. 2016: *Megabruchidius dorsalis* Fähræus, 1839 invasive species in the fauna of seed-beetles (Coleoptera, Chrysomelidae, Bruchinae) of Kazakhstan. *Euroasian Entomological Journal* **15(2)**: 139–142. – TEMRESHEV I. I. & MAKEZHANOV A. M. 2019: Expansion of invasive seed beetle *Megabruchidius dorsalis* Fähræus, 1839 (Coleoptera, Chrysomelidae, Bruchinae) in the Turkestan Region (South Kazakhstan). *Acta Biologica Sibirica* **5(4)**: 1–4. – UDAYGIRI S. & WADHI S. R. 1989: Catalog of Bruchidae. *Memoirs of the American Entomological Institute* **45**: 1–301. – YUS RAMOS R. 2009: Revisión del género *Megabruchidius* Borowiec, 1984 (Coleoptera: Bruchidae) y nuevas citas para la fauna europea. *Boletín Sociedad Entomológica Aragonesa* **45**: 371–382. – YUS RAMOS R., VENTURA D., BENSUSAN K., COELLO-GRACÍA P., GYÖRGY Z. & STOJANOVA A. 2014: Alien seed beetles (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae) in Europe. *Zootaxa* **3826**: 401–448.

Obdrženo do redakce: 22.3.2021

Přijato po recenzích: 4.4.2021

Milan Lovětinský, Šípy 13, CZ-270 34 Šípy;
e-mail: lovetinsky.milan@seznam.cz
Miroslav Žyka, Hornická 269, CZ-269 01 Rakovník;
e-mail: oryctes@seznam.cz
Stanislav Benedikt, Částkova 10, CZ-326 00 Plzeň;
e-mail: sbenedikt@seznam.cz